

ТЕМАТУ ДО РОЗМÓW

ТЕМИ ДЯ РОЗМОВ

Tematy do rozmów o nas
i o naszych krajach.
Po polsku i ukraińsku.

CZEŚĆ
CZWARTA

– MAJA KRÄMER & KAROLINA LAUBE KRÄMER –

TEMATY DO ROZMÓW

ТЕМИ ДЛЯ РОЗМОВ

TEKST: Maja Krämer, Karolina Laube Krämer
KONSULTACJA MERYTORYCZNA: Biuro Edukacji Urzędu m.st. Warszawy
TŁUMACZENIE: Swietłana Dachno
KONSULTACJA PEDAGOGICZNA: Iryna Ivaniuk, dr nauk pedagogicznych
PROJEKT GRAFICZNY I SKŁAD: Karolina Laube Krämer
ILUSTRACJE: OUZO DESIGN

WYDAWCY:

Fundacja Kocham Polskę, e-mail: fundacja@kochampolske.eu

Unia Metropolii Polskich, e-mail: biuro@metropolie.pl

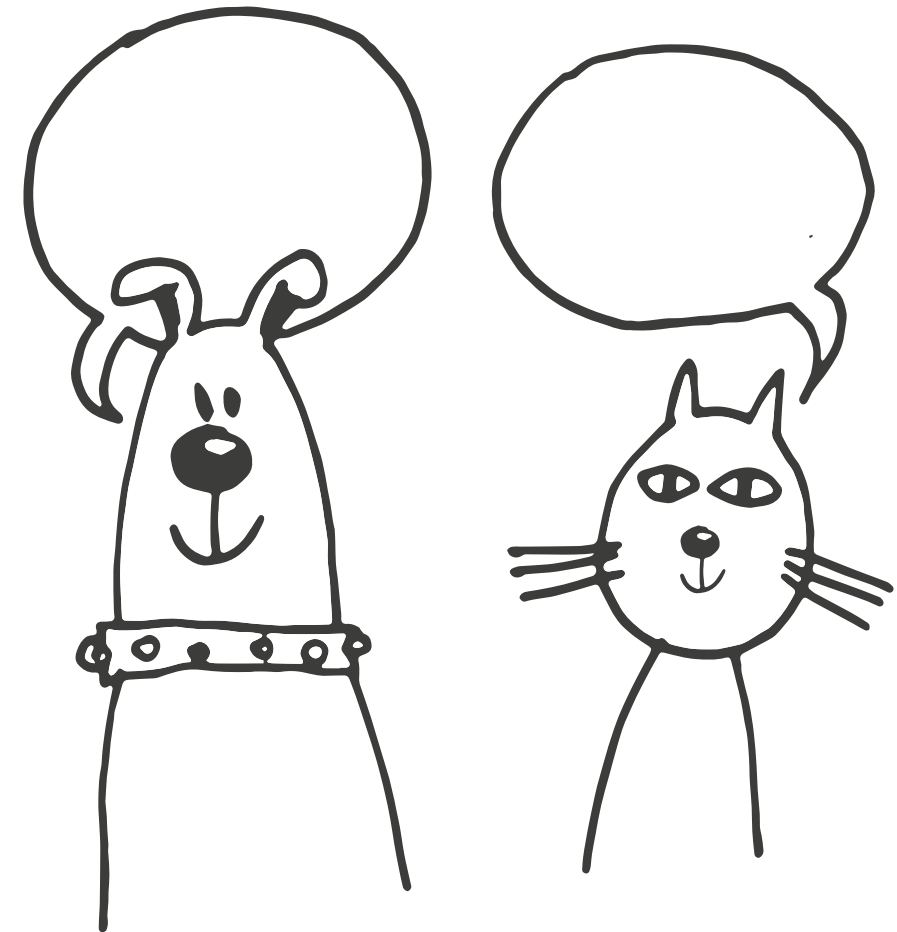

ISBN: 978-83-7781-164-1

© Copyright by Fundacja „Kocham Polskę”

Warszawa 2022

Wszystkie prawa zastrzeżone

- MAJA KRÄMER & KAROLINA LAUBE KRÄMER -

DRODZY RODZICE, DZIADKOWIE, SĄSIEDZI, NAUCZYCIELE, OPIEKUNOWIE!

Oddajemy w Wasze ręce pulę uniwersalnych materiałów: „Tematy do rozmów z dziećmi”. Podsuńcie naszym podopiecznym te propozycje. Zachęćcie do wspólnego, ciekawego i twórczego spędzania czasu z rówieśnikami zza granicy.

PROPOZYCJA

Bez wyboru, bez winy wszyscy zostaliśmy postawieni w sytuacji, w której musimy sobie radzić. Mamy nadzieję, że jak najszybciej nasz świat wróci do normalności, że znów będziemy żyć w pokoju, bez poczucia zagrożenia, normalnie. Bez strachu, cierpienia, łez. Musimy przeczekać trudny okres. Łatwiej obudzić w sobie nadzieję, gdy nie jest się osamotnionym, działając, a nie pozostając biernym, podejmując twórcze aktywności, które nadają sens. Wykorzystajmy wspólnie okoliczności i czas, by:

- przedstawić sobie swoje kraje, kulturę, zwyczaje,
- podzielić doświadczeniami, emocjami,
- poznać się lepiej i zrozumieć nawzajem,
- choć na chwilę odciągnąć myśli od smutnej rzeczywistości i uśmiechnąć się, choćby na moment,
- zacząć uczyć się języka sąsiadów,
- być może zbudować więzi, które przerodzą się w przyjaźń na długo.

Rozmawiając, działając, robiąc coś wspólnie, łatwiej zachować pozory normalności, choć normalnie nie jest.

O „TEMATACH DO ROZMÓW Z DZIEĆMI”

Wszystkich nas zaskoczyła sytuacja. Wiedzieliśmy, że musimy zareagować szybko i konstruktywnie. Przygotowując ten materiał, korzystaliśmy z książki „Nieoczywista Układanka Polska”, zapraszającej do rozmów o Polsce między podziałami i międzypokoleniowo. „Układanka” została napisana dla dzieci i młodzieży oraz ich opiekunów mieszkających w Polsce. Stąd odniesienia do polskiej rzeczywistości: języka, kultury, tradycji, geografii. Teraz wykorzystujemy tę publikację do rozmowy z Wami. Jest o Polsce, może więc pomóc naszym gościom poczuć się tu pewniej. Najważniejszym jej przesłaniem jest wzajemne poznanie.

Działamy najszybciej jak się da, nie ma czasu na tworzenie od zera. Pamiętajcie:

- teksty pisane były z punktu widzenia polskiego czytelnika,
- nie zmienialiśmy ich (choć są wyjątki),
- każdy tekst został przetłumaczony na język ukraiński przez profesjonalnych tłumaczy,
- identyczne materiały przedstawiamy na kolejnych rozkładówkach: po polsku i po ukraińsku,

- przy każdym temacie pojawiła się ramka specjalna z propozycjami pierwszych kroków w międzynarodowych rozmowach, to inspiracje i pomysły na wspólną aktywność.

By jak najszybciej dostarczyć Wam gotowy materiał, podzieliliśmy go na części – kolejne wątki będziemy podsuwać sukcesywnie.

O CZYM ROZMAWIAĆ?

Niezależnie od okoliczności doba ma 24 godziny. Czym wypełnić czas pod jednym dachem? Czym się zająć? Kluczem jest rozmowa – w rozmowie czas mija szybko. Warto rozmawiać, żeby było miło, na ile się da, żeby choć na chwilę oderwać myśli od ponurej, tragicznej rzeczywistości.

Od czego zacząć? W stresującej sytuacji niełatwo wymyślić temat, nawet z pozoru oczywisty. Podsuwamy więc preteksty do rozmowy, zagajamy. Tematy są zaledwie punktem wyjścia. Wasze dalsze dyskusje i aktywności mogą podążać w dowolnych kierunkach, zgodnie z Waszą wolą, ochotą, zainteresowaniami.

O czym rozmawiać? Tematem są oba nasze kraje. Więcej nas łączy, niż dzieli, chociaż wcześniej mogliśmy nie zdawać sobie z tego sprawy. Ba, nawet nie zastanawialiśmy się nad naszą bliskością. Po rozmowach okaże się, z obu punktów widzenia, że: u nas jest tak samo jak u was, tylko trochę inaczej. Właściwie bez wyjątku nie ma wątku, który nas nie łączy.

Tematów do rozmów nie zabraknie.

JAK KORZYSTAĆ Z MATERIAŁÓW?

Proponowane tematy odnoszą się do codzienności, uniwersalnych doświadczeń, mogą być podejmowane na dowolnym poziomie: od najmłodszych do najstarszych, międzypokoleniowo. Materiały adresowane są do dzieci, choć będzie miło, gdy dorośli włączą się w rozmowę (jeśli dzieci będą sobie tego życzyć).

Wybieracie temat i rozmawiacie, działacie.

Możecie korzystać z materiałów na urządzeniach elektronicznych albo je wydrukować. „Tematy do rozmów z dziećmi” zostały przygotowane w najprostszej, czarno-białej wersji graficznej. Kartki A4 łatwo wydrukować na najprostszej nawet drukarce.

TRZYMAMY KCIUKI ZA NAS WSZYSTKICH!

**Unia Metropolii Polskich
i Fundacja Kocham Polskę**

AGROTURYSTYKA

SPOKÓJ, ZAPACH SIANA, JAJKA PROSTO OD KURY

Większość z nas mieszka dziś w miastach i miasteczkach – szybkie tempo życia, korki, spaliny, duże odległości do pokonania, mieszkanie w bloku albo na zamkniętym osiedlu. Powrót do natury to pomysł na odpoczynek wśród lasów, pól i łąk. Szansa, by odetchnąć czystym powietrzem, spróbować naturalnego jedzenia, poznać smak mleka prosto od krowy i jaj od kur z wolnego wybiegu. Na wsi można oderwać się od codzienności, zwolnić, niespiesznie obserwować, co dzieje się wokół nas. Warto upiec chleb, zrobić ser, pogłaskać zwierzęta, ulepić coś z gliny, poznać zwyczaje i tradycje. Na wsi łatwiej robić, co się chce. No, prawie. Może warto podczas wakacji albo w weekend sprawdzić, jak wygląda polska wieś? Może taki wypoczynek okaże się przyjemniejszy niż długi lot i ścisk nad najcieplejszym morzem?

ZADANIA - WYZWANIA

Zadania na sezon. Czy chcesz poznać z bliska polską prawdziwą wieś? Jeżeli tak, wybierz dla siebie zadania.

- Powącham, jak pachnie świeżo skoszona łąka.
- Zrobię poduszkę z suchego siana.
- Skosztuję mleka prosto od krowy.
- Posmakuję jajek od kur z wolnego wybiegu.
- Zrobię wianek albo bukiet z polnych kwiatów.
- Posłucham koncertu żab.
- Usłyszę, jak pieje kogut.
- Spróbuję, jak smakują owoce prosto z drzewa (z krzaka) i warzywa wprost z ogródka.
- Umyję włosy w mydlniku. (Nie wiesz, o co chodzi, to sprawdź).
- Zjem sałatkę z pokrzywy i innych chwastów.
- Przejadę się wozem konnym albo traktorem.

Inne wyzwania, jakie...

-
-
-
-
-

PIERWSZY KROK

Porozmawiajcie o miejscach, w których mieszkanie. Miasto? Wieś? Znajdźcie podobieństwa i różnice. Zastanówcie się nad urokami wakacji spędzonych na wsi, wśród natury. Czy lubicie sielskie klimaty, czy to nie wasza bajka? Jakie atrakcje mogłyby wam się spodobać? Co przeważa? Wady? Zalety?

Pani owca zaprasza do siebie na wieś. Czym cię kusi?

WYWIAD

Znajdź kogoś, kto mieszka albo mieszkał na autentycznej wsi. Porozmawiajcie o tym. Spytaj, czego jej/mu najbardziej brakowało lub brakuje? Co jej/mu przeszkadzało, nie pasowało. Co wspomina? Do czego tęskni?

BIESZCZADY

RAJ DO CHODZENIA, RAJ DO PATRZENIA I MYŚLENIA

Dziko, pięknie, daleko od cywilizacji. Połoniny, Jezioro Solińskie, niedźwiedzie, wilki, park narodowy, tygiel kultur. Bieszczadzka kraina od zawsze przyciąga ludzi z wyobraźnią, szukających wolności, niezależnych, niepokornych. W Bieszczadach można się zaszyć na długie lata, można wpadać regularnie, ale można tylko dotknąć tych klimatów – przyjechać, zobaczyć i zdecydować, co dalej. Ktoś, kto kocha nocne kluby, restauracje, a do galerii handlowej chodzi codziennie, na pewno się tutaj nie odnajdzie. Co innego ludzie, którzy szukają wyciszenia, wolnego tempa, natury na wyciągnięcie ręki, spotkania z dziką przyrodą, wymagających warunków życia. To dla nich właściwy adres. Mieszkańcy Bieszczad nie są, wbrew pozorom, surowi i zamknięci, ale otwarci i gościnni – serdecznie zapraszają i wprowadzają w tę magiczną krainę nowych przybyszów. W bieszczadzkiej specyfice można się zakochać.

TEST DOPASOWANIA

Zestaw swoje skojarzenia ze swoimi preferencjami, przyzwyczajeniami, marzeniami. Czy Bieszczady są dla ciebie?

TAK NIE

Jeśli TAK, zaplanuj podróż. Jeśli NIE, to może jednak zdecydujesz się pojechać choć na chwilę i na własne oczy zobaczyć, jak tam jest naprawdę. A nuż zmienisz zdanie, a może to Bieszczady zmienią twoje wybory, twoje życie?

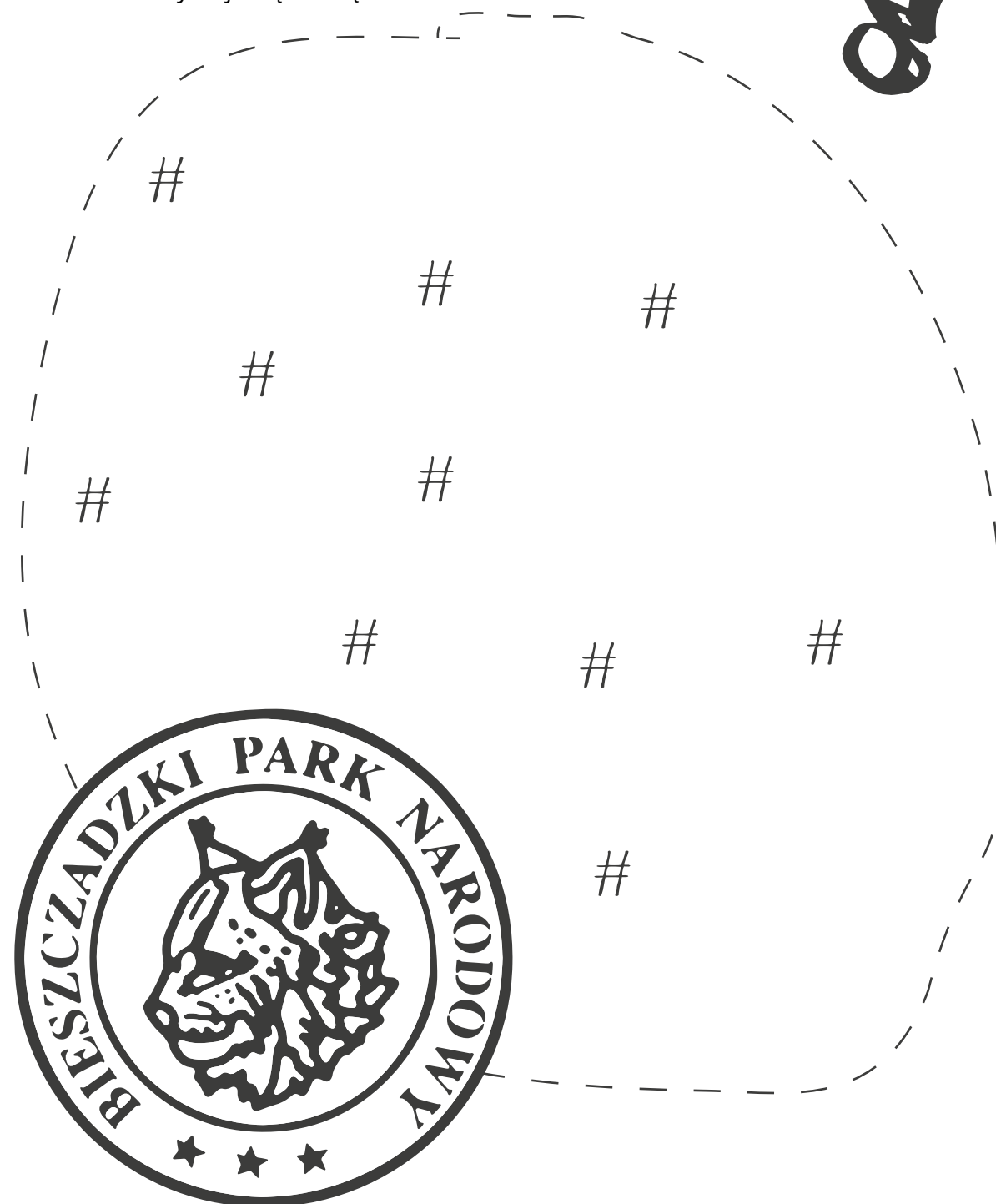
PIERWSZY KROK

Znajdźcie na mapie ten teren – wspólny dla obu naszych krajów. Zorientujcie się, jaka część Bieszczadów znajduje się w granicach Polski, jaka po stronie Ukrainy. Porównajcie powierzchnię, wysokość najwyższych szczytów. Pomyślcie – wędrujące zwierzęta są wspólne, one nie znają granic!

TEST SKOJARZEŃ

Otaguj Bieszczady.

Bieszczady kojarzą mi się z:

CHABRY, MAKI, SŁONECZNIKI

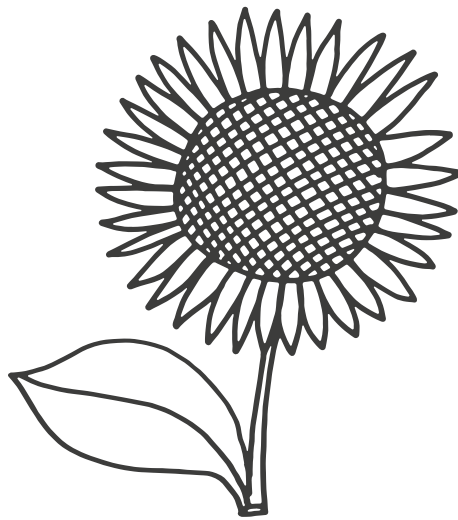
KWITNĄCE SYMBOLE LATA I WAKACJI

Zmienia się polska wieś. Małe poletka przeobrażają się w wielkie obszary upraw. Na pola wyjeżdżają najnowocześniejsze maszyny, a chłopa z kosą można zobaczyć już tylko na obrazach i starych fotografiach. Nadal jednak przy polnych drogach rosną, zachwycając kolorami, chabry, maki i wiele innych kwiatów. Można z nich zrobić bukiet – w jednej tonacji kolorystycznej albo we wszystkich kolorach tęczy, wianek na głowę (najlepiej wychodzi z chabrów) albo zielnik. Można je zrywać bez wahania, polne rośliny nie są objęte ochroną. Można się też położyć i patrzeć, napawać oczy kolorami, podziwiać, wąchać, zapamiętywać. Uroda polnych roślin nie tylko cieszy oczy, ale ma w sobie coś wzruszającego – różnorodność, delikatność, radość.

ALARM

Czy wiesz, że na świecie, również w Polsce jest coraz mniej pszczół? To poważny problem, bo jesteśmy od nich uzależnieni. Warto poczytać na ten temat i przyłączyć się do działań na rzecz ich ratowania.

Możesz adoptować pszczołę (akcja Greenpeace), budować ule na dachach albo założyć łączkę na trawniku przed blokiem lub zainicjować takie działanie w szkole. Każdy ruch to już coś. No i kup albo pożycz piękną książkę Piotra Sochy „Pszczoły” wyd. Dwie Siostry. Dowiesz się wszystkiego o życiu tych wspaniałych, pożytecznych owadów. Pokochasz i docenisz pszczoły.

ZIELNIK

Jak wyglądają słoneczniki? Każdy wie, jednak nie każdy wie, że słoneczniki są jednym z najlepiej rozpoznawalnych symboli Ukrainy. Te piękne, żółte kwiaty kojarzą się ze słońcem i radością. Maki i chabry też znasz na pewno, ale czy umiesz rozpoznać inne polne rośliny? W jakich kolorach mają kwiaty? Czy wiesz, jak wyglądają?

Poszukaj informacji o tych gatunkach w internecie. Poznaj ich łacińskie nazwy, obejrzyj galerie zdjęć, ryciny botaniczne (ilustracje). Gdy znajdziesz je na polu lub łące, zerwij i zrób bukiet i/albo zielnik. Będą się pięknie prezentować. Zaznacz, które udało ci się znaleźć i rozpoznać. Może spróbujesz je narysować z natury?

Babka lancetowata
Chaber łąkowy
Cykoria podróżnik
Goździk polny
Jastrzębiec kosmaczek
Kąkol polny
Koniczyna łąkowa
Macierzanka zwyczajna
Mak polny
Nawłoc pospolita
Rumianek pospolity
Wrotycz pospolity
Wyka ptasia
Złocień maruna

PIERWSZY KROK

Skomponujcie bukiety z charakterystycznych polnych kwiatów. Przydadzą się kolorowe bibułki. Ciekawe, czy wasze bukiety będą podobne? Dla Ukrainy ważnym, symbolicznym kwiatem jest słonecznik. Możecie też namalować obraz, rycinę botaniczną. Gdy nie zrywaliście nigdy polnych kwiatów, nie macie własnych wspomnień, poszukajcie inspiracji w internecie, poznajcie gatunki.

FRYDERYK CHOPIN

NAJBARDZIEJ ZNANY NA ŚWIECIE POLSKI KOMPOZYTOR

Niewykluczone, że jest najbardziej rozpoznawalnym Polakiem na świecie, chociaż jego domem była Europa. Na pewno jest najsłynniejszym polskim kompozytorem w historii, jednym z najwybitniejszych twórców muzyki romantycznej. Skomponował niepowtarzalne i zachwycające do dziś polonezy, mazurki, etiudy, nokturny, koncerty fortepianowe. Obcujemy z jego sztuką na koncertach, recitalach, konkursach, festiwalach. Od 1927 roku w Warszawie co pięć lat organizowany jest Międzynarodowy Konkurs Pianistyczny im. Fryderyka Chopina (zwany potocznie Konkursem Chopinowskim). To wyjątkowe wydarzenie dla miłośników jego muzyki – miliony ludzi na całej kuli ziemskiej z wypiekami na twarzy oglądają i słuchają przez internet kolejnych wirtuozerskich wykonań, a laureaci konkursu zyskują światowy rozgłos. Niedzielne koncerty w warszawskich Łazienkach, pod pomnikiem Chopina, zawsze przyciągają tłumy. Kochamy muzykę Chopina. Jest w niej magiczna moc. Słucha jej cały świat.

ZADANIE NR 1A - WYSŁUCHANIE

Posłuchaj muzyki Chopina. Możesz posłuchać różnych utworów, porównać interpretacje kilku wirtuozów. Może odkryjesz wykonanie jakiegoś utworu, najmocniej trafiające ci do serca?

ZADANIE NR 1B - WRAŻENIA, SKOJARZENIA, EKSPRESJA

I jakie wrażenia? Wypisz spontanicznie hasła, które przyjdą ci do głowy w trakcie słuchania i po wysłuchaniu utworu. Nie ma głupich skojarzeń. Możesz też coś narysować, namalować, dowolnie wyrazić emocje. Tylko otwórz się na muzykę! Choć słuchać możesz z zamkniętymi oczami.

HASŁO REKLAMOWE

Wymyśl hasło reklamowe, które przyciągnie do muzyki Chopina tych ludzi na świecie, którzy jeszcze jej nie znają. Przetłumacz je na wybrany, choćby najdziwniejszy język świata – pomoże ci w tym tłumacz internetowy. Wrzuć to hasło gdzieś do sieci. Może zadziała?

PIERWSZY KROK

Bez znaczenia, czy interesujecie się muzyką poważną, zorganizujcie mini koncert chopinowski. Znajdźcie w internecie utwory Chopina w interpretacji cenionych pianistów polskich i ukraińskich. Wsłuchajcie się w romantyczną muzykę. Zrecenzujcie oba wykonania. Ustalcie, kto jest najbardziej znanym ukraińskim kompozytorem.

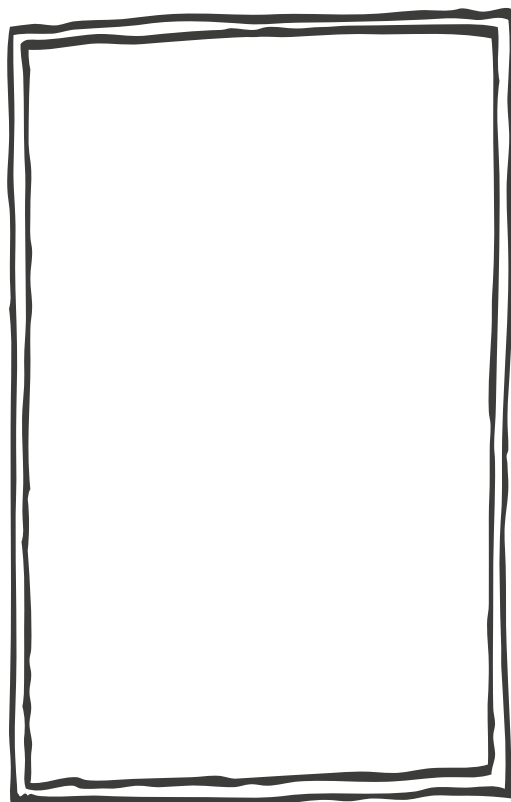
JANUSZ KORCZAK

ODDAŁ ŻYCIE DZIECIOM

Pedagog, pisarz, lekarz, wychowawca, opiekun, inspirator. Zobaczył w dziecku człowieka. Obalił współczesne mu poglądy i schematy pedagogiczne na temat dzieci. Był ich przyjacielem. Nauczał szacunku do nich i walczył o ich prawa. Stary Doktor, bo tak był nazywany, uważał, że **dobry wychowawca nie wtłacza, a wyzwala, nie ciągnie, a wznosi, nie ugniata, a kształtuje, nie dyktuje, a uczy, nie żąda, a zapytuje**. Autorską, opartą na partnerstwie, pedagogikę zaczął wdrażać jako dyrektor żydowskiego Domu Sierot w Warszawie – jeszcze przed I wojną światową. Tu zrodziły się nowatorskie pomysły pedagogiczne. Uczył dzieci samorządności i współodpowiedzialności. Jego podopieczni wydawali gazetę, opiekowali się młodszymi, kolegami, w dziecięcym sądzie oceniali zachowanie nie tylko rówieśników, lecz także wychowawców. Ten niezwykły człowiek, jak nikt inny, traktował dzieci serio, twierdził, że **„Nie ma dzieci, są ludzie.”** I kochał je ponad wszystko. Czyż to nie piękna wizja nauczyciela i wychowawcy?

WZÓR MENTORA

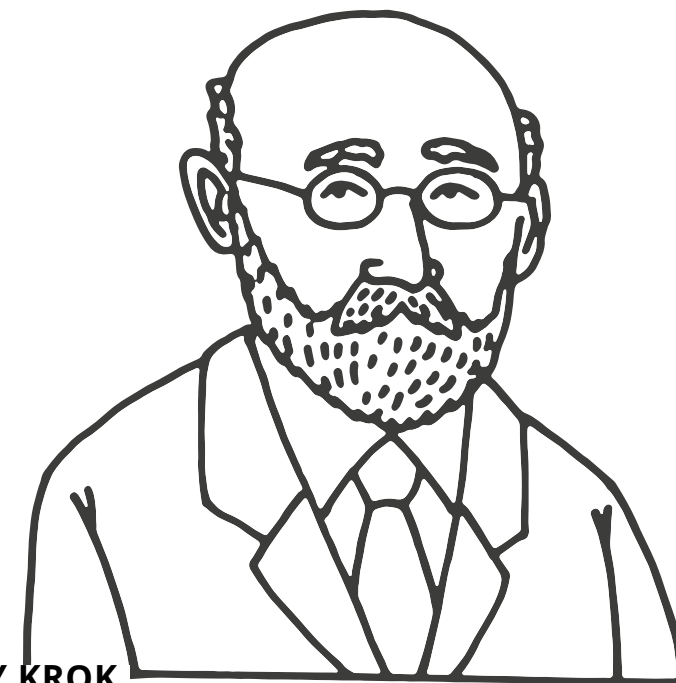
Wypisz cechy takiego nauczyciela, który jest z tobą, a nie na równoległej ścieżce. Który cię rozwija, a nie hamuje. Może masz takich nauczycieli wokół siebie? Nawet gdy ideał jest na razie wyłącznie na liście twoich marzeń, nie trać nadziei. Wyobraź sobie mistrza. Opisz cechy jej/jego charakteru, narysuj tę postać. Spotkacie się kiedyś na pewno na wspólnej drodze.

GAZETA

Janusz Korczak wydawał wyjątkową gazetę, eksperymentalny tygodnik „Mały Przegląd”, redagowany przez dorosłych, ale wypełniany tekstami, których autorami były dzieci żydowskie i polskie. „Najważniejszą wartość mają listy, w których ktoś pisze, czego nie może powiedzieć rodzicom albo nie wolno powiedzieć w szkole. To, o czym dzieci mówią między sobą, a teraz mają możliwość szczerze powiedzieć, bez wstydu i strachu, że je wyśmieją” – tak twierdził o materiałach. Wielu wybitnych polskich pisarzy swe pierwsze utwory drukowało w „Małym Przeglądzie”.

Czy przyszło ci kiedyś do głowy, żeby zrobić gazetę? Gazetę o klasie, o szkole, osiedlu, o hobby, o tym, co cię interesuje? Co prawda możesz pisać bloga w internecie, to super pomysł, ale to nie to samo. Przyciągnij dziennikarzy-amatorów, kolegów, sąsiadów do współpracy i róbcie gazetę. Może okaże się, że trafiliście w niszę i macie wielu czytelników. Wszystko zależy od pomysłu i jakości wykonania.

PIERWSZY KROK

Znajdźcie w internecie cytaty autorstwa Janusza Korczaka. Korzystając z tłumacza Google przetłumaczcie je na język ukraiński i porozmawiajcie, jak trafnie myśli Starego Doktora trafiają wam do przekonania. Przyznajcie każdej mądrości gwiazdki, np. od jednej do sześciu.

KROWY NA PASTWISKACH

CZY TO NIE MALOWNICZE?

Jak wygląda krowa? Każdy wie. Już wkrótce, być może, na to pytanie nie padnie oczywista odpowiedź. Coraz rzadziej możemy i nie wiadomo, jak długo jeszcze będziemy mogli oglądać czarno-białe, łaciate lub czerwone krowy, pasące się przy drogach. Widok malowniczy i w jakiś sposób wzruszający, kojarzy się z wiejskim krajobrazem. Krowa, klasyczny, wdzięczny obiekt, uwieczniony na ludowych makatkach i obrazach znanych malarzy. Dzięki ich dziełom mamy wyobrażenie, jak to przez wieki pastuszkowie w zgrzebnych szatach pędzili je na pastwiska, poili u brodu, pasali, patrząc tęsknie w niebo (nie było smartfonów) albo przysypiając pod miedzą. Krowy cały dzień pasły się leniwie, skubiąc trawkę, przeżuwając i polegając. Sielski obrazek. Dziś chyba nikt już nie ma jednej krowy. Kilka krów to też kłopot. Liczy się skala zysku, a dobry wynik zapewniają tylko wielkie hodowle. Zautomatyzowane hale, krowy w boksach po horyzont. Kto się zastanawia, że dzisiejsze żywe fabryki mleka nie widziały nigdy nieba? Zaszła zmiana.

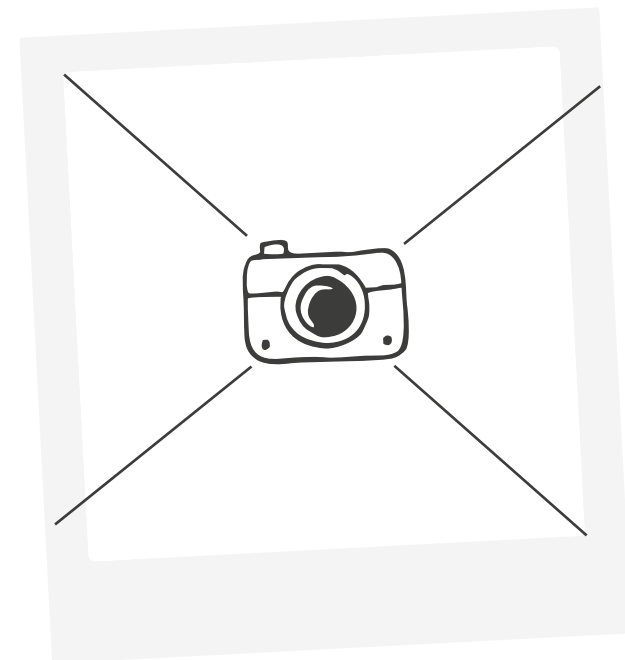
PIERWSZY KROK

Porozmawiajcie o jedzeniu mięsa. Jak wyglądają wasze codzienne jadłospisy? Pomyślcie wspólnie nad tematem wegetarianizmu z punktu widzenia własnego zdrowia, ocieplania klimatu i dobrostanu zwierząt. Temat jest ważny i poważny.

DOKUMENTACJA

Podróżujesz po Polsce? Wypatruj krów. Zobaczysz jakąś? Zrób zdjęcie – to krowa czy biały kruk (synonim rzadkiego zjawiska)? Wklej TU. Wrzuć na Instagram. Czas je uwiecznić, zanim wszystkie zostaną zamknięte w przemysłowych oborach.

Możesz też poszukać dzieł malar-skich graficznych, na których twórcy utrwaliли krowy dla potomnych. Poszukaj dzieł najstarszych, również pędzla najwybitniejszych malarzy, a także tych powstających już w naszych czasach. Przyjrzyj się różnym stylom. Może sama/sam namalujesz, narysujesz krowę? Spróbuj naszkicować krowę z trójkątów (poczytaj więcej na ten temat, a dowiesz się, że taka geometryczna metoda przydaje się przy animacji).

MEM

Czy już w niedalekiej przyszłości dzieci będą pytać rodziców: skąd pochodzi mleko, jak wygląda krowa, dlaczego mleko nazywa się łaciate i dlaczego krowa nie zawsze jest fioletowa (jak ta z opakowania znanej czekolady)? Trzeba umieć odpowiedzieć.

Zrób mem, komiks, napisz wierszyk, stwórz cokolwiek, byle w roli głównej wystąpiła krowa.

UWAGA!

Albert Einstein powiedział: „Nic nie przyniesie większej korzyści ludzkiemu zdrowiu oraz nie zwiększy szans na przetrwanie życia na Ziemi w tak dużym stopniu jak ewolucja w kierunku diety wegetariańskiej”.

Nie każdy musi być ekologiem ani wegetarianinem. Nie ma przymusu. Ale warto, żeby każdy wiedział, jaki wpływ na środowisko ma przemysłowa hodowla zwierząt i jak ma się dobrostan zwierząt do humanitarnych wartości. Wystarczy poczytać i pomyśleć.

MAŁOSOLNE

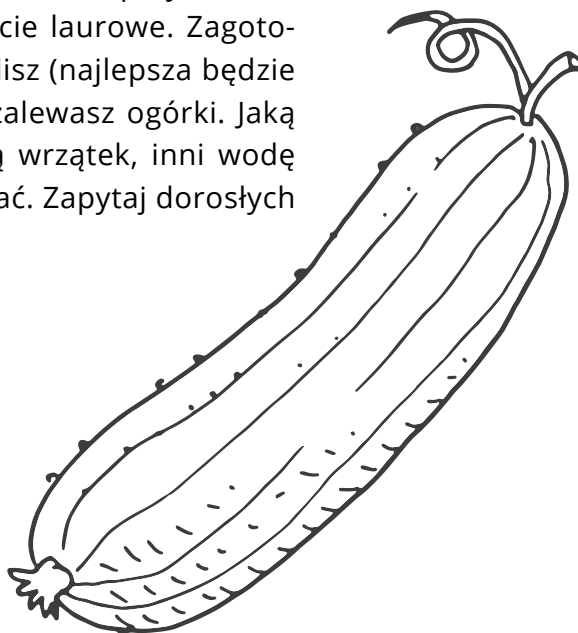
OGÓRKI OCZYWIŚCIE. NASZ POLSKI KLASYK

To polska specjalność. Za ich smakiem tęsknią Polacy mieszkający zagranicą. Tego smaku im brakuje. Ogórki to jedno, królują na polskich stołach, ale na ogórkach świat kiszzonek się nie kończy. Królową kiszzonek jest oczywiście kapusta (byłe bez użycia octu!). Jest pyszna, zdrowa i ma podobno (?)... ujemne kalorie. W różnych krajach świata doceniane jest kiszenie. W Polsce znane są wyborne kiszzone pomidory z Ukrainy. Kiszonki mają same zalety, niesamowite właściwości odżywcze. Są najlepszym, naturalnym probiotykiem, dostarczają cennych witamin, regulują metabolizm, budują odporność... i są smaczne. Sukces kryje się w odpowiednich proporcjach składników – i tu znajdujemy zastosowanie dla matematyki w kuchennej praktyce.

EKSPERYMENT

Podstawowy przepis na małosolne jest banalnie prosty. Kupujesz albo zrywasz małe specjalne ogórki (nie nadają się do tego ogórki węże!), myjesz i układasz w większym słoju lub glinianym garnku. Ile ogórków – taki słoć, albo odwrotnie. Między warstwy ogórków wkładasz koper – takie długie gałązki, które trzeba zgnieść albo połamać, żeby się zmieściły. Do tego obowiązkowo korzeń chrzanu, ząbki czosnku i to, co kto lubi, na przykład liść dębu, liść wiśni, chili, ziarenka pieprzu, liście laurowe. Zagotowujesz wodę z przyprawami, mocno ją solisz (najlepsza będzie sól kamienna bez żadnych dodatków). I zalewasz ogórki. Jaką wodą zalać? Są dwie szkoły – jedni biorą wrzątek, inni wodę przestudzoną. Możesz poeksperymentować. Zapytaj dorosłych i wybierz własną metodę.

Zrób próbę. Jeden słoik ogórków zalej wrzącą zalewą, drugi przestudzoną. Sprawdź, które będą szybciej gotowe do jedzenia. Czy wiesz, że jak dobrze zakręcisz słoik i poczekasz jakiś czas, to będziesz mieć własne ogórki kiszzone? Masa w nich witaminy C, a chemii – zero.

PRZEPIS

Opracuj przepis na potrawę, której składnikiem będą ogórki małosolne. Do wyboru: danie główne albo przekąska, bo deser raczej nie. Cokolwiek to będzie, trzy gwiazdki już masz.

Tu jest miejsce na twoje popisowe danie.

POSZERZANIE BAZY

Otwórz się na kiszenie i rób różne kiszonki. Będziesz zdrowa/będziesz zdrow, zaimponujesz bliskim, rzucisz na kolana gości. Szukaj przepisów, eksperymentuj. Przekonaj się, że kisić można wiele nieoczywistych warzyw. Próbuj, gdy jest pełnia sezonu na świeże warzywa, wybierz się na lokalny targ. Do kiszenia nadają się cebulki, rzodkiewki, pomidory, czosnek, buraki, cytryny... Znajdź przepisy w sieci, w starych książkach kucharskich albo eksperymentuj na własnych warunkach. Aż do perfekcji. Najważniejsze, żeby było smacznie, zdrowo będzie na pewno.

Tu jest miejsce na zapisanie najbardziej eksportowego przepisu na twoją autorską, firmową kiszzonek.

PIERWSZY KROK

Każdy kraj ma swoje specjalności. Ustalcie, jakie kiszonki – bardzo cenne dla zdrowia – są najpopularniejsze w obu krajach. Zróbcie proste laboratorium w kuchni i poeksperymentujcie z kiszeniem różnych warzyw, według różnych przepisów. Kilka dni i możecie degustować, oceniać smaki, wybrać „króla i królową kiszzonek”.

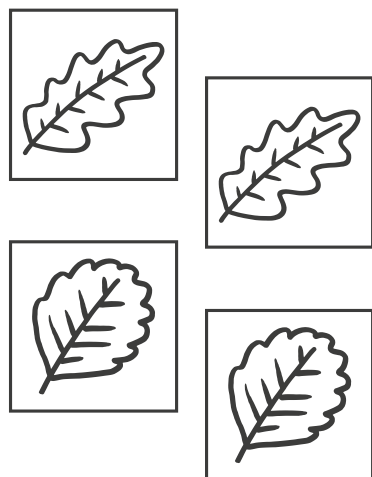
SOSNA, BRZOZA, DĄB

W POLSCE JEST ZIELONO. TO ZASŁUGA LASÓW

Polskie lasy są bogate i różnorodne, w dodatku dostępne dla wszystkich (oprócz wydzielonych terenów, np. szkółek leśnych, każdemu wolno do nich wejść. Nie wszędzie jest tak dobrze. W niektórych krajach można przeżyć całe życie i nie być w żadnym lesie, bo w większości stanowią one tam własność prywatną. My mamy bogactwo lasów: iglaste, mieszane, grądy, łągi, olsy, bory, buczyny i dąbrowy. Każdy las jest inny, ma swoje uroki i kryje leśne skarby – grzyby, jagody. Leśne ostępy dają też schronienie dzikim zwierzętom – małym i dużym. Inna sprawa to drzewa przydrożne. W niektórych regionach lokalnym drogom towarzyszą szpalery starych, wielkich i wciąż pięknych drzew. Ostatni moment, żeby nacieszyć oko, bo zaczynają być wycinane „w pień”. Przy wielu drogach zostają tylko smutne pomniki, w postaci pni właśnie. Są jeszcze malownicze samotne drzewa – stoją majestatycznie w szczerym polu i zachwycają formą. To nie palmy, pinie, sekwoje ani baobaby, ale w niczym im nie ustępują. Są wspaniałe.

MEMO

Znajdź źródło wiedzy i inspiracji – album, przewodnik, Wikipedia. Może w bibliotece lub u znajomych znajdziesz niezwykłą książkę autorstwa Petera Wohllebena „Sekretne życie drzew”, (Wydawnictwo Otwarte)? Narysuj, namaluj, zrób zdjęcia i wytnij portrety drzew – ich sylwetek, liści, owoców, nazw. I zrób domowym sposobem memo. Może to być wersja prosta – po dwa kartoniki, może profesjonalna – po trzy lub cztery dla każdego gatunku. Będzie ciekawa zabawa, a przy okazji zostaniesz ekspertką/expertem od drzew – dendrologiem.

PIERWSZY KROK

Jakie są najpopularniejsze drzewa na terenie Ukrainy? Czy nasze oczy tu i tu cieszą te same gatunki drzew? Znajdźcie w internecie najczęściej występujące gatunki – zobaczcie ich sylwetki, spójrzcie na liście, owoce. Sprawdźcie i porównajcie nazwy w obu językach (najprościej będzie posługiwać się łacińskimi nazwami gatunków). Wybierzcie się wspólnie do parku, lasu i rozpoznawajcie obiekty na żywo.

SPRAWDZIAN

Już wiesz, jak nazywa się specjalista znający się na drzewach. Dendrolog. Znajomość drzew to przyjemna kompetencja. Zawsze lepiej wiedzieć, jakie drzewo widzisz, niż nie wiedzieć. Rozejrzyj się wkoło. W parku, przy drodze, w lesie. Wszędzie pełno drzew. Czy wiesz, co to za drzewa? Znasz? Super. Nie znasz? To poznaj. Bądź ich opiekunem i obrońcą. Zanotuj, które drzewa widziałaś/widziałeś i rozpoznajesz. Możesz zapisać też, gdzie i kiedy je podziwiałaś/podziwiałeś, zrobić zielnik z liści. Naucz się rozpoznawać drewno poszczególnych gatunków.

Akacja

Brzoza

Buk

Dąb

Grab

Jarzębina

Jesion

Jodła

Klon

Lipa

Modrzew

Olcha

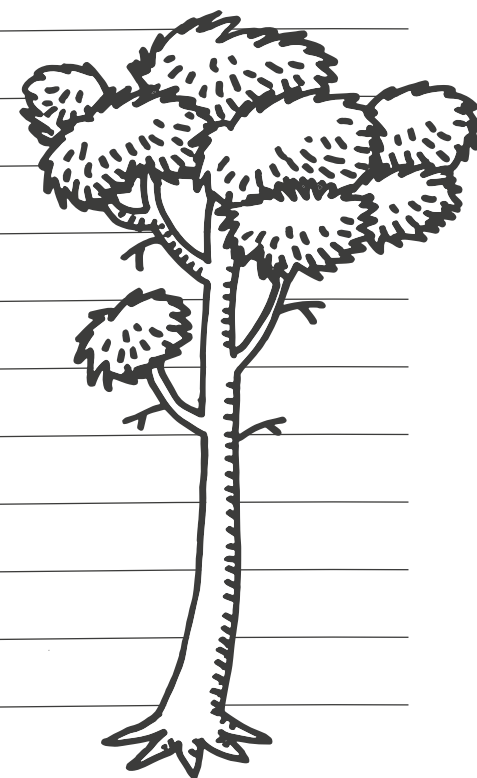
Sosna

Świerk

Topola

Trzmielina

Wiąz

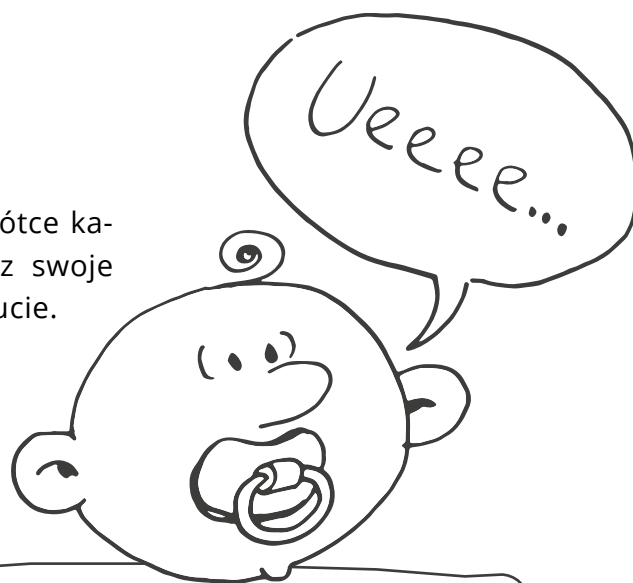
SUPER, FAJNIE, MEGA, CHYBA ŻE SUCHAR...

POROZUMIENIE MIĘDZY POKOLENIAMI

Jak mówią młodzi? Ty to wiesz najlepiej. To twoja mowa. Twój język środowiskowy. Zawsze tak było – młodzież miała własny język, własne słownictwo, własne powiedzenia, odcinała się językowo od starszego pokolenia. Taka jest kolej rzeczy. Slang młodzieżowy istniał niegdyś tylko w postaci mówionej, a od ery internetu i telefonów komórkowych występuje również w formie pisanej – SMS-y, maile, tweety, wpisy na portalach społecznościowych. Każdy kanał komunikacji rządzi się własnymi prawami. Sposób mówienia młodego pokolenia żyje, zmienia się nieustannie, jedne słowa znikają szybko, inne utrwalają się w języku potocznym, pojawiają się nowe modne wyrazy. Młodzi nie lubią, gdy starsi mówią tak jak oni. To sztuczna i śmieszna próba skracania dystansu, raczej nie działa. Jednak warto trzymać rękę na pulsie, by rozumieć się międzypokoleniowo.

PRZEWIDYWANIE PRZYSZŁOŚCI

Na co stawiasz? Jakie słowa zrobią wkrótce karierę w języku młodzieżowym? Wypisz swoje typy. Okaże się, czy masz dobre przeczucie.

PIERWSZY KROK

To może być trudne wyzwanie, być może tłumacz Google nie pomoże, ale może być ciekawie. Opowiedzcie sobie o słowach i powiedzonkach których używacie w rozmowach z rówieśnikami. Nauczcie się ich nawzajem, na pewno przydadzą się w pokoleniowej komunikacji.

KONFLIKT POKOLEŃ

Ciekawe, czy wiesz, co znaczą poniższe słowa. Jeżeli nie wiesz, zapytaj starszych. Wspólnie dopiszcie kolejne, z różnych pokoleń, z różnych czasów. Czy któreś z tych słów, powiedzeń dzisiaj ma rację bytu? Czy to obciach, a może lepiej brzmi – suchar? Jak myślisz, czy któreś ma szansę wrócić do języka młodych?

- Kopsnąć.....
- Foch.....
- Zanęcać.....
- Klawo.....
- Kufajka.....
- Serwus.....
- Lajk.....
- Facetka.....
- Rznąć głupa.....
- Zajefajnie.....
- Prywatka.....
- Wapno.....
- Wdechę.....
- Przynudzać.....
- Beka.....
- Wbić się.....
- Cool.....
- Czołem.....
- Suchar.....
- Fajnie.....
- Kiep.....
- Tandeciarz.....
- Laska.....
- Ciacho.....
- Pudernica.....
- Fajf.....
- Mega.....
- Olać.....
- Fajans.....
- Balanga.....
- Podjarać.....
- Ocobiega.....
- Siemanko.....
- Nara.....
- Starzy.....
- Lajtowo.....
- Piernik.....

WYLICZANKI

KAŻDE POKOLENIE MA SWOJE RYMY

Wyliczanki, wierszyki, rymowanki, śpiewanki, powtarzanki. Pierwsze spotkanie dzieci z językiem ojczystym, pierwsze ćwiczenie pamięci, budowanie neuronów. Krótkie formy, często perełki, łatwo wpadające do głowy, rymowane, logiczne lub abstrakcyjne, z sensem, bez sensu, grzeczne i niegrzeczne, są pierwszą przygodą z literaturą. Rymowanki, czasami autorskie, często anonimowe, powtarzane z pokolenia na pokolenie, trwają i nie dezaktualizują się w nowych czasach. O zwierzętach, przywarach, ludzkich cechach, czarodziejach i magii, o codziennych sytuacjach. Czy ktoś zna wyliczankę technologiczną? Czy na smartfony są aplikacje z automatycznymi wyliczankami dla dzieci? Nie. Do wyliczanki trzeba dwojga. Tylko wtedy jest zabawa: jeden wylicza, drugi słucha, żywo reaguje, kończy z uczuciem, oboje zaśmiewają się po raz setny do rozpuku. Przy zabawie, przy jedzeniu, przed snem, u lekarza, w samochodzie. Na każdą okazję. Wyliczanki są naszym, międzypokoleniowym kodem. Każda narodowość ma i pielęgnuje swoje, w swoim naturalnym języku, słyszane od kołyski, utrwalane przez powtarzanie. Każdy słyszał, każdy powtarzał, każdy... zapomniał, ale mamy to w sobie.

KONKURS

Możesz zorganizować konkurs. Zbierz grupę – skład i liczebność dowolna. Rozdaj karteczki. Wyznacz czas. Poproś o wypisanie jak najwięcej wyliczanek, nie w całości, wystarczy hasło wywoławcze. (Ty nie bierzesz udziału w zabawie, bo masz podpowiedź w postaci listy z następnej strony. Jesteś jurorką/jurorem). Ciekawe, kto zna, przypomni sobie najwięcej. Najstarsi? Najmłodszy? Wspólnie powyliczajcie. Uśmiech gwarantowany.

PIERWSZY KROK

Kolejne trudne zadanie językowe. Może być, że znane z dzieciństwa strofki okażą się praktycznie nieprzetłumaczalne, choć można spróbować z pomocą tłumacza internetowego. Macie ambitne wyzwanie – przypomnijcie sobie swoje ulubione wierszyki i spróbujcie przekazać swoimi słowami: o co chodzi. Jeśli nie znajdziecie słów, spróbujcie odegrać scenki miną, gestem, mową ciała (pantomima).

DOKOŃCZ...

Dokończ samodzielnie lub z pomocą bliskich, może znajdziesz spisane w źródłach.

- Aaa, kotki dwa, szarobure...
- Baloniku nasz malutki, rośnij...
- Było morze, było morze, w morzu kołek, w morzu kołek, a na kołku...
- Cisza na morzu wicher dmie. Za chwilę...
- Deszczyk kropi, słońce świeci, Baba-Jaga...
- Ele mele dutki, gospodarz...
- Ence pence, w której...
- Ene due like fake, torba borba...
- Entliczek, pentliczek, czerwony...
- Idzie kominiarz po drabinie, fiku miku...
- Jacek placek na oleju, matka krzyczy: ty...
- Jada, jada misie. Śmieją im się...
- Jedzie, jedzie pan. Na koniku sam. Za nim...
- Jedziemy na wycieczkę, bierzemy misia w...
- Kipi kasza, kipi...
- Kółko graniaste, czworokanciaste, kółko nam się...
- Lata mucha koło ucha, lata bąk koło...
- Mam chusteczkę haftowaną, co ma...
- Mam trzy latka, trzy i pół, głową...
- Pan Pierdziołka spadł ze stołka, złamał...
- Palec pod budkę, bo za minutkę...
- Pałka zapałka, dwa kije. Kto się...
- Siała baba mak, nie wiedziała jak, a dziad...
- Siedzi baba na cmentarzu, moczy nogi w kałamarzu. Przyszedł duch, babę w...
- Sroczka kaszkę warzyła, dzieci swoje karmiła. Temu dała...
- Tere fere kuku, strzela baba z...
- Wlazł kotek na płotek i...
- W pokoiku, na stoliku, stało mleczko i jajeczko. Przyszedł kotek...

Słowo do najmłodszych gości z Ukrainy

Witajcie na gościnnej ziemi. Dobrze, że możemy się spotykać, choć okoliczności są dramatyczne. Wojna nie powinna być częścią naszego życia, ale jest. Nikt z nas nie chce takiego świata. Wiemy, że Wasze serca, myśli, emocje są tam, na Ukrainie. Musieliście opuścić swoje domy, przyjaciół, swój kraj. Naszym ludzkim obowiązkiem jest pomagać, ale chcemy żebyście wiedzieli, że nie pomagamy Wam z obowiązku – pomagamy z potrzeby serca. Jesteśmy z Wami i będziemy. Oferujemy pomoc, gościnność, rozmowy, wsparcie. Możecie na nas liczyć.

U UNIA
METROPOLII
POLSKICH
IM. PAWŁA ADAMOWICZA

